

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av tre fartyglämningar funna i Södertäljeviken, Södermanland

Linderson, Hans

2019

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2019). *Dendrokronologisk analys av tre fartyglämningar funna i Södertäljeviken, Södermanland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2019:6). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

14 januari 2019

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2019:06
Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV TRE FARTYGSLÄMNINGAR
FUNNA I SÖDERTÄLJEVIKEN, SÖDERMANLAND

Uppdragsgivare: Jens Lindström, JL Marinarkeologi AB, lingonvägen 2, 266 52 Vejbystrand,
jens@nordicmaritime.se 0760 49 32 57 orgnr 559095-6347

Område: Sörmland **Prov nr:** 55793-55802 **Antal sågskivor:** 10

Dendrokronologiskt objekt: Två pråmar samt en spetsgattad klinkbyggd båt, 55799-802

Resultat:

Dendro nr:	Prov-nr; beskrivning BS=bottenstock DP=durkplank	Trädslag	Antal år; radier (annat 2 styck)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant(W) enl data	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknad Fällningstid E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer Ett vågat dendrokronologiskt-dateringsförslag
55793	Pråm1, 1 BS	Tall	56;3	Sp c34, ej W	Ej säker	X-3	(1863-80)
55794	Pråm1, 2 BS	Tall	68	Sp 40, W	Ej datering	-	
55795	Pråm1, 3 BS	Tall	69	Sp 33, ej W	Ej säker	X	(E 1866-80)
55796	Pråm2, 1 spant	Tall	46	Sp 12, ej W		Y-17	
55797	Pråm2, 2 DP	Tall	102	Sp c50, ej W	1821	1821-1840	1822-1830
55798	Pråm2, 3 BS	Tall	62	Sp 32, ej W		Y	
55799	Vrak1, 1 bord	Tall	53	Sp?, ej W	1696	E 1696	
557800	Vrak1, 2 DP	Tall	154;3	Sp 73, ej W	1695	1695-1712	1698-1700
557801	Vrak1, 3 DP	Tall	46	Sp ?, ej W	1698	E 1698	
55802	Pråm1, 4	Tall	57	Sp 38, ej W	Ej datering	-	

Resultatuppgifter inom parentes är mindre säkra uppgifter och bör användas med försiktighet.

Pråm 1, prov 55793 - 55795 samt 55802

Pråmen går inte säkert datera. Bästa dateringsförslag är 1866-80. En inbördes datering är helt säker mellan prov 1 och 3.

Pråm 2, prov 55796 - 55798

Prov 55797 dateras så att avverkningen har skett någon gång under åren **1822-1840** mest troligt på 1820-talet. Proveniensen är centrala eller östra Sörmland. De övriga proverna korsdateras sinsemellan men dateras inte. Proverna mellan pråmarna korsdateras inte, vilket är väntat om dateringsförslaget är riktigt, bristande överlapp.

Vrak 1, prov 55799 - 55801

Proverna dateras så att fällningstiden inträffar **1698-1712** mest troligt 1698-1700. Proveniensen är östra Östergötland eller möjligen angränsande län.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendro-identitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har en mer vågad datering av avverkningen noterats.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.
Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.
Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet
Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare
Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se
Tel: 046-2227891